

IDÉN MÉG NEM IGEN ÁLL TALPRA AZ ORSZÁG – FOKOZÓDhatnak a társadalmi feszültségek, egész iparágak alakulnak át

Nem csak a járvány sújtja a román gazdaságot

Túl sok optimizmusra nem ad okot a 2021-es esztendő a román gazdaságot és ezzel együtt saját mindennapjainkat illetően a Krónikának nyilatkozó szakemberek szerint. Úgy vélik, idén nem számíthatunk látványos gazdasági eredményekre, viszont a munkanélküliségi ráta növekedésére és a lej gyengülésére mindenképp készülhetünk.

» **BÍRÓ BLANKA**

Idén nem lehet látványos eredményeket elérni sem a gazdasági növekedés, sem az aggasztó költségvetési hiány csökkentése terén – jelentette ki a Krónika megkeresésére Králik Lóránd egyetemi adjunktus, a Partiumi Keresztény Egyetem (PKE) gazdaságtudományi tanszékének oktatója, akit arról faggattunk, hogy milyen várakozásokkal tekint gazdasági szempontból a 2021-es évre. Hangsúlyozta, az idei költségvetés leghamarabb két hét múlva körvonalazódik, akkor derül ki, milyen bevételrel számol a kormány, esetleg milyen megszorításokra lesz szükség. A nagyváradi közgazdász úgy véli, a kormány rögtön a választások után valószínűleg nem is mer bekeményíteni, ugyanakkor a járványhelyzet elhúzódása miatt az Európai Unió sem kéri számon a növekvő költségvetési hiányt.

Világszerte hatalmas gazdasági visszaesés

„Az elmúlt évben külső sokk érte a gazdaságokat, a válság nem a gazdasági folyamatokból származott, hanem a járvány okozta” – idézte fel a szakértő. Emlékeztetett: a tavaszi világméretű lezárások során termelési láncok szakadtak meg, a fogyasztás jelentősen visszaesett, a koronavírus-járvány második hulláma miatt pedig az ősz folyamán is több országban kénytelenek voltak részleges leállásokat bevezetni, nem találtak más hatékony receptet a járvány kezelésére. Mindez világszerte hatalmas gazdasági visszaesést okozott.

Králik Lóránd rámutatott, bár a járvány Kinából indult, mégis, a drákói intézkedéseknek köszönhetően ők szenvedték meg legkevésbé a gazdasági hatásait, tavaly 2 százalékos gazdasági növekedést értek el, ami ugyan csekély mértékű az előző évekhez képest, de már korábban látszott, hogy a két számjegyű növekedést nem lehet fenntartani. A fejlett és a fejlődő világ többi része viszont megszenvedte a járványt, Romániában is jelentős mértékű, a bruttó hazai termék (GDP) 4,2 százalékanak megfelelő gazdasági visszaesés körvonalazódik, ami viszont mégiscsak kisebb, mint a júniusban előrelátható 6,5 százalék.

Meg kell fizetni a pandémia kezelésének az árát

Az Európai Unió szintjén gondot jelent az átlag 11–12 százalékos költ-

ségvetési hiány – mutatott rá Králik Lóránd. Mint mondta, Romániában a deficit nem éri el ugyan a 10 százalékot, ám ez még nem jó hír, hiszen míg a többi tagországban elsősorban a koronavírus-járvány kezelésére áldoztak be nagy összegeket, Románia továbbra is szerkezeti hiánnyal küzd. A rendelkezésre álló 11 hónapos adatok szerint a deficit 8 százalékos, ám ennek csak a fele a gazdaságvédelmi intézkedések, a járvány kezelésének az ára.

„Január végén jelennek meg az elmúlt évre vonatkozó teljes adatok, valószínűleg 9,5–9,8 százalékos lesz a költségvetési hiány, ennek a felét, tehát a szerkezeti deficitet kell 3 százalék alá visszahozni olyan körülmények között, hogy az idei év első fele továbbra is a koronavírus-járvány hatásai elleni védekezés jegyében telik majd” – fejtette ki az egyetemi oktató.

Meglátása szerint amúgy Florin Cițu miniszterelnök „az ország egyik legjobb makrogazdasági elemzője, de politikai döntéseket kell meghoznia”. Ezzel magyarázható, hogy a költségvetésben 7 százalékosra tervezik a deficitet, miközben a pénzügyi elemzők tanácsa, amelynek a kormányfő is tagja, úgy számol, hogy azt nem lehet 8,6 százalék alá szorítani. Ezzel párhuzamosan a kormány 4,5 százalékos GDP-bővüléssel számol, az elemzők viszont ennél kisebb, 2,9 százalékos gazdasági növekedésre számítanak. Králik Lóránd úgy számol, 2021-ben nőni fog a munkanélküliségi ráta, elérheti a 7 százalékot, a román deviza pedig gyengülni fog az egységes európai fizetőeszközzel szemben, az árfolyam a nyár közepéig elérheti a 4,93 lej/eurót, az év végére pedig átugorhatja az 5,01-et.

A mezőgazdaság lendíthető a helyzetben

A kormány számításai szerint eközben az ipar, a mezőgazdaság teljesítménye is javulni fog, sőt az uniós helyreállítási csomagnak köszönhetően növekedik a beruházások mértéke. Králik Lóránd felhívta a figyelmet, hogy tavaly a mezőgazdaság az elmúlt húsz év legrosszabb teljesítményét hozta a járványtól függetlenül, elsősorban időjárási tényezők miatt. Ebben az ágazatban a tavalyi drasztikus 21 százalékos visszaeséséhez képest, idén 9 százalékos növekedésre számítanak. Tavaly is 2,7 százalékkal növekedtek a beruházások, mert a jeybankok likviditással árasztották el a piacokat, hogy kompenzálják a járvány hatását, idén már 7 százalékos emelkedésben reménykednek az uniós helyreállítási csomagra alapozva.

Fokozódó társadalmi feszültségek

„A költségvetési bérstop nem jelent spórolást, hiszen a kiadások a tavalyi szinten maradnak, ám már mutatkozik a szakszervezeti ellenállás” – emelte ki egyúttal a szakértő, aki szerint az év elején a társadalmi feszültségek fokozódásának lehetünk

tanúi. Rámutatott: az előző kormányok még 2017-ben ígérték meg, hogy 2022-ig a közszférában elérnek egy meghatározott bérszintet, ezek az ígért emelések idén elmaradnak, „a teljesítésük a jelenlegi körülmények között irreális elvárás”.

A közgazdász beszélt ugyanakkor arról is, hogy az üzemanyag jövedéki adóját enyhé mértékben, 3 százalékkal megnövelték, ám a költségvetés kidolgozása után derül ki, hogy konkrétan milyen más adóbevételekkel számol a kormány. „A beígért digitalizálás hatásai kilenc hónapon vagy egy éven belül lesznek érzékelhetők, tehát az idei költségvetést még nem érintik. Ám az online pénztárgépek működtetésével, az árukövető rendszerrel és az adócsalás elleni határozott fellépéssel mindenképpen lehet növelni a bevételeket” – szögezte le az egyetemi oktató.

» **„A költségvetési bérstop nem jelent spórolást, hiszen a kiadások a tavalyi szinten maradnak, ám már mutatkozik a szakszervezeti ellenállás” – emelte ki egyúttal a szakértő, aki szerint az év elején a társadalmi feszültségek fokozódásának lehetünk tanúi.**

termelés egy részét hazavigyék még akkor is, ha helyben drágább a munkaerő.

A járvány hatására ugyanakkor sokan áttértek távmunkára, az oktatás online zajlik, így felpörgött a számítástechnikai eszközök forgalma, kellett a kamera, a mikrofon, a nyomtató, tehát ez az iparág látványosan fellendült. Továbbá növekedett az online boltok forgalma, mindenki megtanult online vásárolni, használni a bankkártyát, sorolta a pozitív változásokat a szakértő.

Meglátása szerint negatívumként csapódott viszont le, hogy a tavaszi felvásárlási pánik hatására kiürültek a boltok polcai, a sokkra a kereskedők áremeléssel reagáltak, és hiába ért véget a járvány első hulláma, az árak nem estek vissza, továbbra is többre kerül a megélhetés, mint egy évvel korábban. Szin-

Sokan a leginkább azt érzékelik a járvány és a válság hatásaként, hogy megdrágultak az élelmiszerek

Átalakulások időszaka

„A romániai lakosság leginkább azt érzékeli a járvány és az amiatt kialakult gazdasági válság hatásaként, hogy megdrágultak az élelmiszerek, többre kerül a megélhetés, ugyanakkor az ágazatok egy része fellendült, egy másik része összeomlott, új iparágak, szolgáltatások jönnek létre, a meglévők átalakulnak” – összegezte megkeresésünkre Szabó Árpád közgazdász, egyetemi tanár. Felidézte, az elemzők már két-három éve figyelmeztettek, hogy a gazdasági válság a ciklikusság miatt elkerülhetetlen, mégsem akart bekövetkezni a hanyatlás, még az elmúlt év elején is pörgött a gazdaság, az amerikai tőzsde a csúcson járt. „Végül külső hatásra, a járvány miatt következett be a gazdasági válság” – emlékeztetett Szabó Árpád, aki pozitív hatásnak tartja, hogy a nehezen átjárható határok miatt sok országban bátorítják, hogy a

» **„Végül külső hatásra, a járvány miatt következett be a gazdasági válság” – emlékeztetett Szabó Árpád, aki pozitív hatásnak tartja, hogy a nehezen átjárható határok miatt sok országban bátorítják, hogy a**

tén a járvány negatív hatása, hogy „megtérített a vendéglátóipar, a turizmus, az előadó-művészet, a rendezvényszervezés, a személyre szabott, fizikai kontaktust feltételező szolgáltatások, és mindez hosszú távon is érezteti a hatását”.

A közgazdász arra is kitért, hogy átalakult az ingatlanpiac, a nagy irodaházak kiürültek, a vidéki házak iránt megnőtt a kereslet. Az étel házhoz szállítása is fellendült, átalakult, megjelentek a kisebb cégek. „A járvány, a válság hatására új iparágak, szolgáltatások jelennek meg, a meglévők átalakulnak” – vont mérleget a szakértő, aki szerint az új összetételű parlament, az új kormány valószínűleg változtat a gazdasági szabályozásokon, az viszont csak később derül ki, hogy ennek jó vagy rossz hatásai lesznek, de mindenképpen hosszú távon meghatározzák az ország gazdaságát.